TYRINĖJIMAI AGUONŲ G. 10, VILNIUJE

Robertas ŽUKOVSKIS

2006 m. vykdyti archeologiniai tyrinėjimai Vilniuje, Aguonų g. 10, buvusios staklių gamyklos „Komunaras“ teritorijoje. Ištirtas 480 m^2 plotas, aptiktas iki šiol Vilniaus miesto archeologinėje medžiagoje neužfiksuotas senkapis.

Senkapis smarkiai suardytas statant gamyklą. Ankstesnių statybų metu nepaliestose tiriamo ploto dalyse smėlio sluoksnyje atidengti griautiniai žmonių palaidojimai. Dalis skeletų išlikę nesuardyti, tačiau didžioji jų dalis dalinai ar smarkiai suardyti įvairių perkasimų. Kai kur, laidojant į tą pačią vietą, ankstesni kapai suardyti vėlesnių palaidojimų. Kapų aptikimą apsunkino tai, jog nebuvo matoma ryškių kapo duobių ar karstų kontūrų. Skeletai ir atskiri kaulai buvo aptinkami supustyto smėlio sluoksnyje. Senkapis buvo aukštos smėlėtos kalvos viršūnėje. Laikui bėgant kalva žemėjo, todėl kapai atsidūrė vos 0,4–0,6 m gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus.

1 pav. Kapas 16. *R. Butrimaitės nuotr.*
Fig. 1. Burial 16.

Archeologinių tyrinėjimų metu rasti 109 kapai, juose aptikta 150 individų skeletų ar jų fragmentų. Tarp jų 56 vyrai, 35 moterys, 32 vaikai, 12 naujagimių ir 9 paaugliai. Šešių individų amžius ir lytis liko neidentifikuoti.

Kapai, kuriuose rasta po du ir daugiau skeletų, įvardinti kaip grupiniai. Iš viso tokių kapų rasta 26. Juose identifikuoti 67 mirusieji, palaidoti vienas šalia kito arba vienas virš kito.

Dalis mirusiųjų laidoti karstuose. Medinių lentų trūnėsių, geležinių kaltinių vinių bei jų fragmentų rasta 23 kapuose. Šalia kitų skeletų karstų pėdsakų neaptikta. Mirusieji guldyti aukštielninki, rankos sulenktos ant krūtinės arba padėtos ant juosmens bei klubų, ištiestos prie šonų, kojos ištiestos. Tik penkiuose kapuose skeletai buvo paguldyti neįprastai: ant šono, netvarkingai sumestomis rankomis ar kojomis. Atlikus aptiktų kaulų antropologinę analizę, nustatyta nemažai sąnarių uždegimų ir sugijusių kaulų lūžių atvejų. Mirtinų, nesugijusių traumų nenustatyta (žr. p. 532–533).

Mirusieji laidoti įvairiomis kryptimis (laidojimo kryptis nustatyta 143 skeletams). Vyraujanti kryptis – galva į PV (59 skeletai). V kryptimi buvo palaidoti 32, ŠV – 18, P – 17, PR ir ŠR – po 5, Š – 4, R – 3 asmenys.

Įkapių rasta nedaug. Įdomiausias radinys –

XV a. – XVI a. pradžia datuojama puošni odinė piniginė su apkalėliais ir sagtimis (*kapas 16, skeletas II*) (1 pav.). Taip pat rasti trijų geležinių peilių fragmentai, trys smeigtukai, dvi geležinės diržų sagtys, du variniai žiedai, geležinių žirklių fragmentas, LDK Aleksandro (1492–1506 m.) denaras (*kapas 94 skeletas II*) (2 pav.). Pagal kapuose aptiktas įkapes galima daryti prielaidą, jog šioje kalvoje buvo laidota XV–XVI a.

Viršutiniame žemių sluoksnyje ir gamyklos statybos metu suardytose senkapio vietose permaišytose žemėse aptikti negausūs archeologiniai radiniai: 1857 m. Aleksandro I „denežka“, buitinės keramikos šukių, plokštinių ir dubeninių koklių, stiklinių indų fragmentų. Radiniai datuojami XVII–XX a. Taip pat surinkta daug kaulų iš suardytų kapų. Atlikus kaulų grupinę identifikaciją, nustatyta, kad jie priklausė ne mažiau kaip 110 asmenų. Archeologiškai ištirtame 480 m^2 plote buvo palaidota ne mažiau kaip 260 asmenų.

2 pav. LDK Aleksandro (1492–1506 m.) denaras iš kapo 94. *R. Butrimaitės nuotr.*
Fig. 2. A penny of Grand Duke Alexander of Lithuania (1492–1506) from burial 94.

EXCAVATIONS AT AGUONŲ ST. 10 IN VILNIUS

In 2006 excavations were conducted in Vilnius at Aguonų St. 10. An area of 480 m^2 was excavated during them. An old cemetery was found on top of the high sandy hill. In the cemetery were found 109 burials, in which were discovered the skeletons or partial skeletons of 150 individuals. Some of the individuals had been buried in coffins. In addition, many bones from destroyed graves were collected. It was established that they belonged to at least 110 people. After performing an anthropological analysis of the discovered bones, many cases of joint inflammation and healed broken bones were established. The individuals had been buried in various directions. The prevalent direction was with the head to the SW and W. According to the grave goods discovered in the graves (a leather purse with metal plates and buttons (Fig. 1), knife fragments, pins, belt buckles, rings, a scissor fragment, and a penny (*denarius*) of Grand Duke Alexander of Lithuania (Fig. 2)), it is possible to draw the conclusion that they were buried on the hill in the 15th–16th centuries.

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI ROTUNDO G. 4A, VILNIUJE

Robertas ŽUKOVSKIS

2006 m. vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai Vilniuje, A. Rotundo g. 4A. Tyrinėjimai vykdyti sklype, esančiame A. Rotundo g. R pusėje. Sklypo Š, R ir P pakraštys buvo užstatytas vienaukščiais mūriniais gamybinės paskirties pastatais. Nugriovus šiuos statinius, sklype numatyta statyti daugiaaukštį gyvenamąjį namą. Žvalgomųjų archeologinių